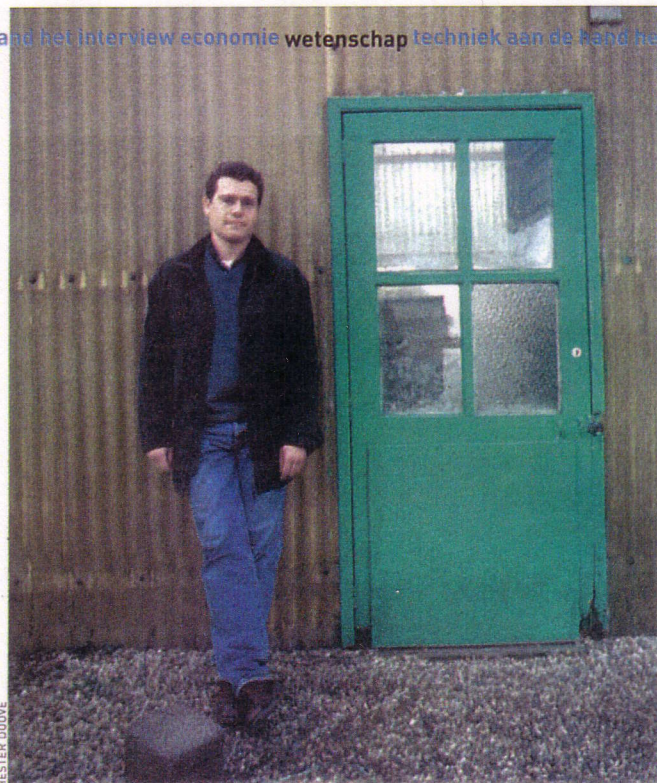

Koraal uit de Aalsmeerse kas

Een salesmanager zonder biologische opleiding die in Nederland sponzen kweekt. Hoe Peter Henkemans het koraalrif wil redden. DOOR ASTRID SMIT

Peter Henkemans: 'Ik ga de zee nabouwen'

Peter Henkemans draait zijn lipstickroze Hyundai richting een kassencomplex en parkeert bij een houten barak. 'Hier is het', zegt hij met een brede lach. 'Hier kweek ik mijn sponzen.' Hij schuift een matglazen deur open. Een geborrel en getik vult de ruimte. En jawel: op de bodem van twee grote waterbassins bevinden zich de rifbewoners. Niet zo mooi als in tropische aquaria, dit is een proefopstelling.

'Deze is nu echt goed aan het groeien', zegt Henkemans blij verrast als hij een van de aardewerken schaaltes met daarop een sponsje boven water haalt. Het donkere bolletje heeft een puntige uitloper. 'Deze soort uit de Middellandse Zee begint zich echt thuis te voelen.' Daarmee lijkt een wens van Henkemans uit te komen.

Kleurenpracht wordt kerkhof

Zes jaar geleden woonde Henkemans in Venezuela, waar hij voor Holland Chemical International werkte als districtsmanager verkoop. In het weekend ging hij regelmatig snorkelen boven de koraalriffen voor de Venezolaanse kust. In drie jaar tijd zag hij een adembenemende kleurenpracht veranderen in een grauw stenen kerkhof. De boskap van lokale boeren, waardoor veel zand en modder de zee in spoelde, en het toerisme hadden het koraal gesloopt.

Henkemans besloot spontaan er iets aan te doen. Misschien zou je koraal kunnen kweken om zo het aange-taste rif te herstellen, dacht hij. Hij had geen verstand van biologie, maar was ervan overtuigd dat dit mogelijk moest zijn - ook al was het nog niemand gelukt om op grote schaal koraal te kweken.

Met een bijna kinderlijke overmoed - 'ik ga de zee nabouwen' - knutselde Henkemans in zijn tuin en huis

in Venezuela aan een opstelling waarvan hij dacht dat de rifbewoners zich er prettig moesten voelen. 'Ze zijn bijzonder gevoelig voor veranderingen in hun omgeving. Het is dus zaak dat het milieu heel constant blijft. Ik besloot een systeem te maken waarin het water nooit verversd hoeft te worden. Een zelfregulerend mini-ecosysteem.'

Maar hoe? Wanneer je water niet verversd, gaat het stinken. Allerlei stoffen worden door bacteriën afgebroken. Eiwitten bijvoorbeeld vallen uiteen in afvalstoffen - als nitriet, nitraat, ammonium, fosfaat en waterstofsulfide - geen prettige stoffen om in te leven. In hoge concentraties worden deze stoffen giftig. Bovendien ontstaat door dit proces een gebrek aan zuurstof.

Henkemans bedacht daar iets op. 'Ik probeer te voorkomen dat die afbraakproducten ontstaan. Ik zorg ervoor dat plankton de eiwitten die in het water rondzweven direct opeet. Dat plankton is vervolgens weer voer voor de sponzen.' Een dun laagje bacteriën op de bodem breekt het eiwit dat overblijft af. Daarbij ontstaan zo weinig afvalstoffen dat het koraal en de sponzen daar verder geen last van hebben. Daarnaast heeft hij een aparte opvang voor fijn stof. 'Als ik dat niet zou doen, slibt de bodem dicht en ontstaan er allerlei onbeheersbare afbraakprocessen.' En warempel, met al deze technieken samen kreeg hij de koraaltjes en sponzen aan de praat. Ze begonnen te groeien. Het milieu was blijkbaar stabiel genoeg.

Na terugkomst in Nederland richtte Henkemans een bedrijfje op, Ecodeco, en probeerde het systeem te patenteren. Een kennis uit de kastuinbouw bood hem ruimte in Aalsmeer aan. Probleem was een startkapi-

'Een spons is niet meer dan een theezakje met inhoud'

taal: bijna niemand kon geloven dat een amateur zonder biologische opleiding een totaal nieuw concept had bedacht. 'Men dacht echt dat ik niet goed snik was', zegt Henkemans over deze periode.

Terwijl hij bij Krauthammer International - een managementadviesbureau - als consultant zijn geld verdiende, zette hij zijn missie manmoedig in zijn vrije tijd voort. En uiteindelijk kreeg hij anderen enthousiast. Robbert Dokter, bedrijfskundige, stapte in april 2001 in zijn bedrijf en nam de financiën en organisatie op zich. Samen met hem vindt Henkemans twee welgestelden bereid geld in het project te steken. Daarnaast kregen ze van Mibiton, een fonds dat investeert in startende bedrijfjes, 180 duizend euro. Daarmee heeft hij nu enkele proefinstallaties kunnen bouwen. En sinds vorig jaar heeft hij het patent rond. Ook werkt hij nu intensief samen met de Wageningen Universiteit, die toekomst ziet in de kweek van sponzen. De verwachting is dat uit deze organismen stoffen zijn te halen die uitermate geschikt zijn voor de bestrijding van onder andere kanker en virussen. 'Een spons is niet meer dan een theezakje met inhoud. Ontzettend kwetsbaar dus. Sponzen verweren zich tegen hun vijanden - bacteriën, virussen - door giftige stoffen uit te scheiden. En deze zijn mogelijk ook interessant voor de mens', aldus Henkemans. Wil dit werkelijk iets opleveren, dan moeten de sponzen wel harder gaan groeien. Voor enkele milligrammen potentieel interessante stof is minstens een kilo spons nodig. 'Maar we zullen nooit grote hoeveelheden gaan produceren, hoor. We willen alleen leveren aan onderzoeksinstellingen, en dan gaat het om kleine hoeveelheden.'

Ook Diergaarde Blijdorp heeft belangstelling voor de sponzenkweek: de dierentuin hoopt zo zijn eigen koraal te kunnen kweken voor het Oceanium. Henkemans heeft inmiddels nu zoveel vertrouwen in de goede afloop, dat hij zijn baan heeft opgezegd en al zijn energie en tijd aan het nieuwe bedrijfje besteedt.

Reageren? astrid.smit@intermediair.nl